

Mandens og hans vandladningsproblemer

Steen Walther
Professor, dr. med.

HISTORIEN OM 'KJELD' (OG HANS KONE 'KAREN')

Kjeld er 65 år, han arbejder i en bank. Han har aldrig været syg. Dyrker sport i form af tennis og fodbold, men overvejer at begynde på golf, så han og hans kone Karen kan nyde denne aktivitet sammen.

MEN i de sidste 12 – 16 måneder har han haft et problem. Han skal ofte på toiletet både om dagen og natten. Han har svært ved at sidde til et møde, der varer mere end 1½ time. I løbet af natten skal Kjeld op to til tre gange, men han falder hurtig i søvn. Karen skal også op én gang hver nat. Kjeld har ikke haft symptomer på blærebetændelse (fx feber, smerter ved vandladningen eller ømhed i nedre del af maven), og der har ikke været *blod i urinen*.

Mange mænd har svært ved at opsøge deres læge for råd og vejledning. Kjeld har det samme problem. Da Karen endelig får ham overtalt til at ringe og få en tid, er han glad. Men han får en opgave, allerede inden han kan komme til den første konsultation. Han skal udfylde et *væske-vandladnings-skema*. Lægen sender det. Kjeld skal måle, hvor meget han drikker, hvor meget han går på toilettet, og hvor stor urinmængde der kommer hver gang.

Kjelds væske-vandladnings-skema (for én dag)

Han noterer, hvad tid på dagen, og hvilken mængde han drikker. Og måler hvilken mængde urin, der kommer ud igen.

Tidspunkt kl.	Indtaget væske	Målt urin
kl. 7	200 ml	-
kl. 9	350 ml	-
kl. 10	150 ml	150 ml
kl. 12	150 ml	150 ml
kl. 13	200 ml	150 ml
kl. 15	200 ml	150 ml
kl. 16	150 ml	150 ml
kl. 19	330 ml	150 ml
kl. 21	250 ml	-
kl. 22	150 ml	150 ml
kl. 01	-	150 ml
kl. 04	-	150 ml
I alt 1730 ml		1650 ml

Efterdryp er næsten normalt (!) for mange mænd. Det er en følge af, at der står lidt urin i den bageste del af urinrøret, som ikke er helt tømt efter vandladning.

Væskeindtagelse og vandladningen ligger ikke lige på det anførte tidspunkt, men tæt ved. (Kjeld har 'frynsegode' i banken i form af fri kaffe og sodavand).

Skemaet udfyldes 2 – 4 dage, men ikke nødvendigvis i træk. Kjeld skriver også, at han oftere og oftere har nogle enkelte urindråber i underbenklæderne specielt efter vandladningen.

Han skal også udfylde et skema om sine symptomer, et symptom-score-skema, så han – når han og lægen taler sammen – har tænkt over, hvad der generer ham.

Hos lægen

Da Kjeld kommer til lægen gennemgår de sammen, de symptomer han har nedskrevet og den sværhedsgrad, det har for ham.

Vandladningen om natten og efterdryp, er det der generer.

Den natlige vandladning kan være forklaret ved, at Kjeld drikker 400 ml efter kl. 21, og at alle mennesker over 60 år skal lade vandet mindst en gang per nat. Men lægen synes nu alligevel, at man må overveje, om Kjeld har en *overaktiv blære*, da de fleste vandladninger er på 150 ml, bortset fra den om morgenen på 300 ml. Overaktiv blære kan skyldes at blærens nerveforsyning ikke hæmmer blæren nok, at hjernen ikke virker så godt (alderdom, forkalkning, Parkinson sygdom eller andet). Det kan også være forårsaget af afløbshindring fra blæren, og i Kjelds alder en forstørret blærehalskirtel (forstørret prostata).

Efterdryp er næsten normalt (!) for mange mænd. Det er en følge af, at der står lidt urin i den bageste del af urinrøret, som ikke er helt udtømt efter vandladning. Lægen undersøger Kjeld grundigt, efter at han er sikker på, at der ikke har været betændelse eller blodig urin. Der tages blodprøver for at vurdere blodprocent, væsketal (natrium og kalium), nyrefunktion, og betændelse (hvide blodlegemer). Urinen undersøges for æggehvide-stoffer, blod og sukker.

Prostata undersøgelse

Lægen undersøger specielt maven, og der hvor nyrerne sidder, blæren over skambenet, kønsorganerne og herunder foretager han med en finger i endetarmen en undersøgelse af blærehalskirtlen (prostata). Er den forstørret, er den velafgrænset, er den hård eller føles den som kræft?

Hvis prostata er mistænkelig hård, vil lægen selvfølgelig sende Kjeld videre til speciallæge for at be- eller afkræfte mistanken om kræft.

Hvis prostata er normal eller måske forstørret, vil lægen nok tilråde Kjeld, at undgå at drikke så meget efter kl. 21. Lægen vil også undervise Kjeld i, hvordan man undgår efterdryp. 'Efter vandladningen trykker man ganske forsigtigt på bækkenbunden lige bag ved pungen og foran endetarmen'. Så kommer den sidste urin ud.

Operation for meget stor prostata, "åben operation".

Operation for moderat forstørret prostata, "skrælning af prostata".

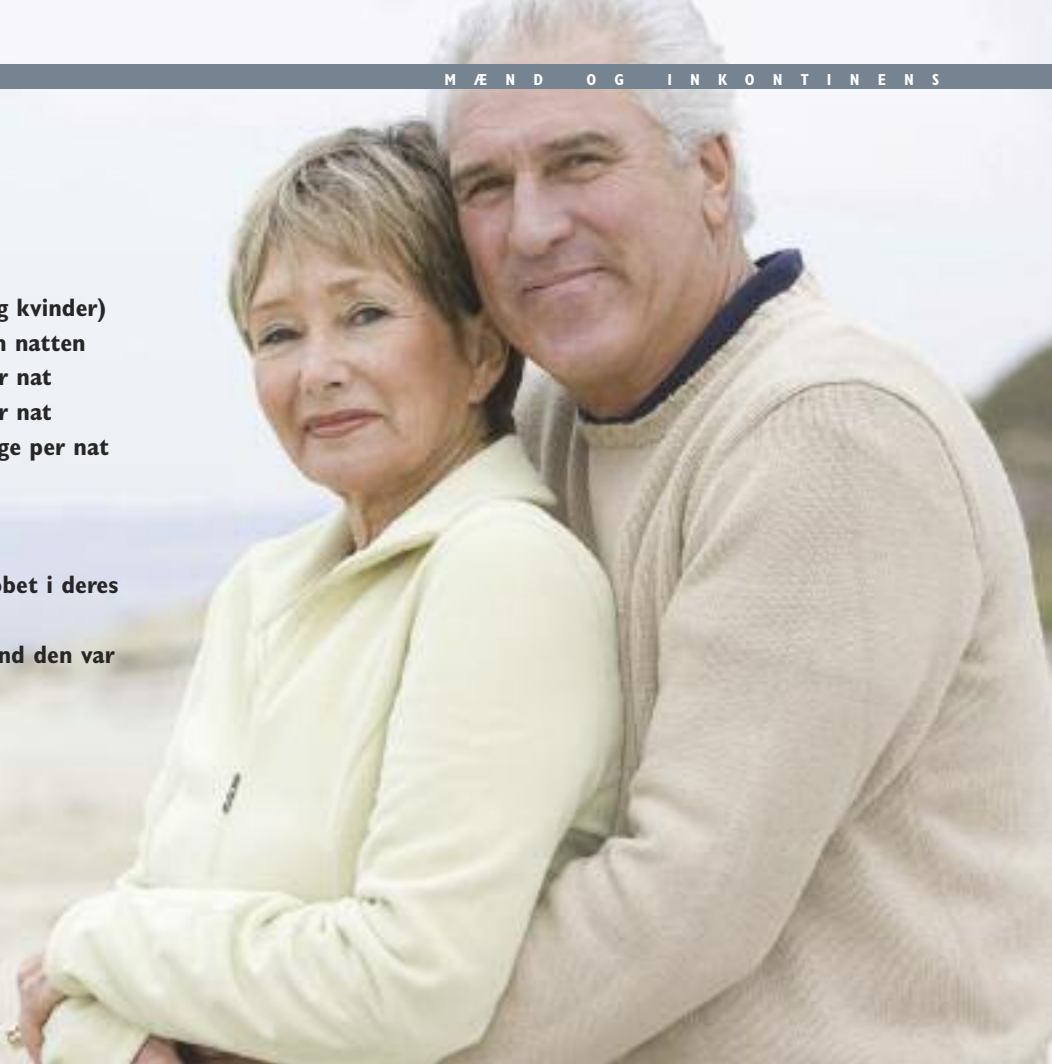
Da væske-vandladnings-skemaet viser hyppig vandladning i små portioner, synes lægen, Kjeld skal undersøges på sygehuset for at se om, der er afløbshindring fra blæren, prostataforstørrelse, eller en overaktiv blære.

MANGE MÆND (og kvinder)

over 60 år skal lade vandet én gang om natten
 over 70 år skal lade vandet 2 gange per nat
 over 80 år skal lade vandet 3 gange per nat
 over 90 år skal lade vandet mange gange per nat

FORDI

- de udskiller den væske, der er ophobet i deres krop i løbet af dagen (tykke ben!)
- blæren er mindre i alderdommen, end den var da man var ung.

De taler så lidt om en blodprøve PSA (Prostata Specifikt Antigen). Kjeld har læst på internettet og ved godt, at det ikke er "en blodprøve, der siger noget om man har prostatakræft." Det er en blodprøve, der siger noget om aktiviteten i prostata, om prostata er meget stor, om der er betændelse i prostata, om der er dårlig blæretømning, om der har været seksuel aktivitet og så i nogle tilfælde om der er cancer prostatae. Kjeld ved også godt, at hvis han får taget en PSA-blodprøve, og prøven er forhøjet svarende til hans alder på 65 år, vil lægen tilråde vævsprøver fra prostata, for at de kan beller afkræfte, om der er cancerceller i prostata. Kjeld siger "ja tak" til PSA-prøven. Den er heldigvis lav (normal svarende til hans alder). Det var endetarmsundersøgelsen af prostata også. Alt tyder på, at der ikke er cancer i prostata.

Sygehuset

På sygehuset bruger de naturligvis alle de oplysninger, Kjeld og egen læge har samlet. Kjeld møder til undersøgelse. Han skal lade vandet, så man kan undersøge *kraften på urinstrålen*, og hvor godt han *tømmer blæren*. Disse undersøgelser er uden ubehag. Kjeld's urinstråle er lidt lavere end normalt, og han tømmer ikke blære så godt.

Derfor bliver han undersøgt med en kikkert i blæren, der viser, at blærehalskirtlen "stopper lidt for

vandladningen". Han får også undersøgt blærens trykforhold, med et lille kateter, der lægges op i blæren. Han har en *overaktiv blære*.

Kjeld har altså *let besværet vandladning, hyppig vandladning, natlig vandladning og lidt efterdryp*. Der er ingen tegn til blære- eller prostatakræft.

Den behandling, der nu bliver tilbudt Kjeld, er noget medicin, der vil *bedre afløbet fra blæren*, og noget andet medicin, der skal virke afslappende på blæren, altså *behandling af den overaktive blære*. Kjeld skal selvfølgelig også prøve at nedsætte sin væskeindtagelse om aftenen. Lægerne er meget omhyggelige med at fortælle om bivirkningerne af medicinen.

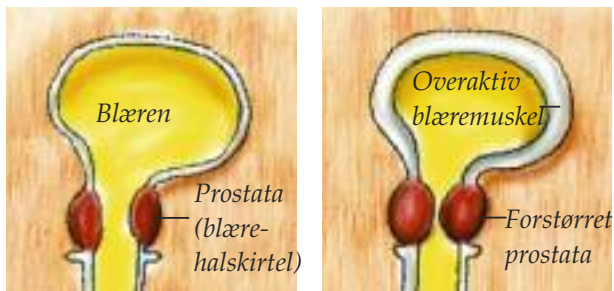
Kjeld får det bedre. Om nogle år skal han sandsynligvis igen til lægen og måske igennem en operation, hvor man fjerner det prostatavæv, som bliver ved med at vokse frem fordi Kjeld nu er 70 eller 72 år.

Finder man på dette tidspunkt tegn på cancer prostatae ved endetarmsundersøgelsen, eller en høj PSA blodprøve i forhold til Kjeld's alder og en vævsprøve, der viser cancer, er behandlingen en anden. Det er en helt ny historie, der kommer senere.

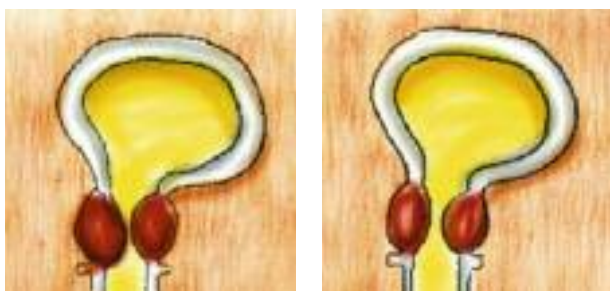
Men husk – Kjeld's kone Karen skal også lade vandet om natten, hun har ingen prostata; men ophober væske i kroppen i løbet af dagen, som *alle* ældre mennesker. Væske-vandladnings-skemaet er den vigtigste undersøgelse.

Hyppig vandladning kan være forårsaget af

Besværet afløb fra blæren
fx prostataforstørrelse

Overaktiv blære

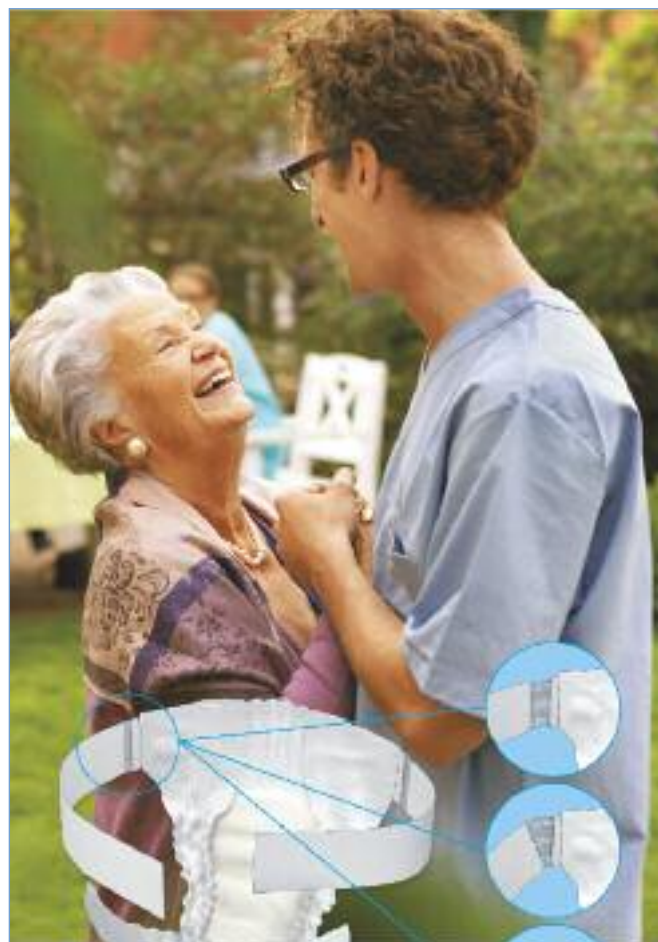
Effekt af afslappende medicin på blærehals og prostatakirtlens kapsel.

Effekt af blærehalskirtel-skumpende medicin.

PSA blødprøven (Prostata Specifik Antigen)

Blodprøve værdien er afhængig af:

- prostata's størrelse
- personens alder
- blærens tømning af urin
- betændelse
- eventuelle fremmedlegemer i blære (kateter!)
- seksuel aktivitet
- cancer

Ny TENA Flex med elastisk bælte

- endnu et skridt mod endnu bedre komfort

Større sikkerhed og velvære for borgerne
TENA Flex bliver nu endnu mere fleksibel og behagelig for borgerne. Vi har forbedret den praktiske og ergonomiske bærebælte med et elastisk stykke i bæltet, der gør bleen mere fleksibel ved bevægelse, samtidig med den holdes bedre på plads. Det betyder større sikkerhed og velvære for borgerne.

Sundere hud
TENA Flex er 100 % åndbar fra yderside til inderside. Det sørger væsken hurtigt ind i bløddampen, hvor den indkapsles så huden forbliver tør og sund.

Minimer jeres omkostninger til inkontinensplejen
TENA hjælper jer til at mindske forbruget af bleer p.g.a. bedre lækage, reducerede affaldsmængderne, 36 lavere vaskerøgninger og lavere udgifter til hudpleje.

Kontakt os for mere information.

SCA HYGIENE PRODUCTS A/S
HEALTH CARE
Gydevang 33 3450 Allersød
Tlf. 48 16 82 00
www.tena.dk
www.lanabutikker.dk

